ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ISSN (PRINT): 2786-8273
ISSN (ONLINE): 2786-8281

УКРАЇНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ЧАСОПИС

Випуск 3, 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

УДК 33(051)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:
Краєвський В.М., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:
Мацелюх Н.П., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Онишко С.В., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:
Дружинська Н.С., к.е.н., Державний податковий університет (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:
Андрущенко В.Л., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Бардаш С.В., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Белінська Я.В., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Береславська О.І., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Боярко І.М., д.е.н., доцент, ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)
Варналій З.С., д.е.н., професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Гурочкіна В.В., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Діденко Н.Г., д.н.держ.упр., професор, Національний університет охорони здоров'я імені П.Л. Шупика (Україна)
Дубич К.В., д.н.держ.упр., професор, Національний університет охорони здоров'я імені П.Л. Шупика (Україна)
Дяченко С.А., д.н.держ.упр., Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Залізко В.Д., д.е.н., професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Ізмайлов Я.О., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Карпенко Л.М., д.е.н., професор, Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Україна)
Карташов Є.Г., д.н.держ.упр., доцент, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Україна)
Коваленко Ю.М., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Кожина А.В., д.н.держ.упр., професор, Національний авіаційний університет (Україна)
Коляда Т.А., к.е.н., с.н.с., доцент, Державний податковий університет (Україна)
Лісовий А.В., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Мартиненко В.В., д.е.н., доцент, Державний податковий університет (Україна)
Мельник В.М., д.е.н., професор, Державна освітня установа «Навчально-методичний центр з питань якості освіти» (Україна)
Олешко А.А., д.е.н., професор, Київський національний університет технологій та дизайну (Україна)
Пасічник Ю.В., д.е.н., професор, ННЦ «Інститут аграрної економіки» (Україна)
Пашко П.В., д.е.н., професор, Національний авіаційний університет (Україна)
Петруха С.В., к.е.н., доцент, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» (Україна)
Пилипів В.В., д.е.н., професор, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Україна)
Ріппа С.П., д.е.н., професор, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Україна)
Стежко Н.В., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Сунцова О.О., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Ткаченко Н.В., д.е.н., професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Ткачова Н.М., д.н.держ.упр., професор, НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Ховрак І.В., д.е.н., доцент
Швабій К.І., д.е.н., професор, Державний податковий університет (Україна)
Шевчук О.А., д.е.н., професор, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Україна)
Алейнікова О.В., д.н.держ.упр., професор, Університет Масарика (Чеська Республіка)
Аміт Кумар, доктор філософії, MBA, M. Com, доцент, Інтегральний університет, Лакхнау (Індія)
Аннелена Лобб, доктор філософії, доцент, Гарвардський університет (США)
Варадарадж Аравамудхан, доктор філософії, MBA, MPHIL, професор Аллайанської школи бізнесу, Університет Аллайанс (Індія)
Гечібая Бадрі, д.е.н., професор, Національний інститут економічних досліджень (Грузія)
Гозора Владімір, доктор філософії, габілітований доктор, професор, МБА, Університет економіки і державного управління в Братиславі (Словаччина)
Горал Юстина, доктор філософії, доцент, Варшавська школа економіки (Польща)
Джвігол-Барош М., доктор філософії, доцент, Сілезька політехніка (Польща)
Ірізаррі Рафаель, біолог, доктор наук, професор, Гарвардський університет (США)
Іскандар Муда, доктор філософії, SE, M.Si, Ak, CA, CSRS, CPA, Університет Північної Суматри (Індонезія)
Мискевич Радослав, доктор філософії, доцент, Сілезька політехніка (Польща)
Мохд Заїні Абд Карим, доктор філософії, професор Університету Утара (Малайзія)
Новак Даріуш, габілітований доктор, професор, Познанський економічний університет (Польща)
Сафван Аль Салим, доктор філософії, професор, Технологічний університет Акаби (Йорданія)
Сипко Юрай, доктор філософії, професор, МБА, Інститут економічних досліджень (Словаччина)
Циклашвілі Натела, д.е.н., професор, Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)

Друкується відповідно рішення Вченої ради
Державного податкового університету (протокол від 24.01.2024 р. № 9)

Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 25448-15488ПР, видане Міністерством юстиції України 27.02.2023 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б»)
на підставі Наказу МОН України від 15.10.2019 № 1301 (додаток 4)

Спеціальності: 051 – Економіка; 071 – Облік і оподаткування; 072 – Фінанси, банківська справа та страхування;
073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг; 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 232 – Соціальне забезпечення;
241 – Готельно-ресторанна справа; 281 – Публічне управління та адміністрування; 292 – Міжнародні економічні відносини.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою
програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Електронна сторінка видання: www. https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy

© Державний податковий університет, 2023
© Оформлення «Видавничий дім «Гельветика», 2023

Наукове видання

УКРАЇНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ЧАСОПИС

Випуск 3, 2023

Засновано у 2023 році
Засновник: Державний податковий університет

Періодичність видання: 4 рази на рік

Українською та англійською мовами

Відповідальний секретар: *Дружинська Н.С.*
Технічний редактор: *Удовиченко В.О.*

Підписано до друку 26.01.2024 р.
Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 13,72.
Наклад 100 прим.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.

ЗМІСТ

Богуш Л.Г.
ОСВІТА ТА ЕКОНОМІКА: СИСТЕМНІ ВЗАЄМОДІЇ
ЗАДЛЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНИ..... **7**

Булуй О.Г., Плотнікова М.Ф.
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР
НА РИНКУ БІЗНЕС-ПРОЄКТІВ, ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ
ТА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ..... **15**

Taras Butkevych
MODERN THREATS TO THE FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE..... **22**

Гуріна Н.В., Гурін Д.П.
ДОХОДИ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ
СУТНОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ..... **27**

Давиденко Н.М., Лісовська А.С.
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ
ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ..... **32**

Захаров Д.С.
ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ
ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ В СИСТЕМАХ VISSIM ТА VISUM..... **38**

Іванишина О.С., Братунець Ю.Ю., Деміденко Л.С.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДПС УКРАЇНИ..... **42**

Іванков В.М.
КЛАСИФІКАЦІЙНА КОГЕРЕНТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЗБИТКИ»..... **48**

Viktor Karbivskiy
MODERN APPROACHES TO THE DEFINITION
OF "FINANCIAL SECURITY ENTERPRISES"..... **53**

Колісник О.П., Мазурок О.Р.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ..... **58**

Колісник О.П., Мазурок О.Р.
АНАЛІЗ СТАНУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ..... **65**

Колісник О.П., Романюк А.П., Корник М.І.
ТАКСОНОМІЯ UA IXBRL: ВІДОБРАЖЕННЯ ОРЕНДИ..... **72**

Volodymyr Metelytsia
SUSTAINABILITY REPORTING AS A TOOL FOR ATTRACTING INVESTMENTS
FOR THE GREEN RECONSTRUCTION OF UKRAINE'S AGRIBUSINESS..... **78**

Подик С.О.
ПРИНЦИПИ, ФУНКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ..... **84**

Рябчук О.Г., Салямон-Міхєєва К.Д.
РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВІЙ ЕКОНОМІЦІ..... **88**

Середа О.О.
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ..... **94**

Скорик М.О., Харченко І.О.
ОЦІНКА БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ЗАХОДИ
БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ..... **99**

Хіміч С.В.
ЗАСТОСУВАННЯ SWOT-АНАЛІЗУ: ІНСТРУМЕНТУ
ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ..... **104**

Хохуляк О.О.
СВІТОВИЙ ДОСВІД СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД..... **108**

Чайкіна А.О., Передерій Ю.Ю.
ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ПРИ ПОБУДОВІ МОДЕЛІ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
НА ПІДПРИЄМСТВІ..... **112**

Власюк К.В.
СУЧАСНІ ПРИКЛАДИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВАМИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ
НА ОСНОВІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ..... **118**

CONTENTS

Larysa Bogush
EDUCATION AND ECONOMY: SYSTEMIC INTERACTIONS
FOR UKRAINE'S RESILIENCE..... **7**

Oleksiy Buluy, Mariia Plotnikova
DIGITALIZATION OF BUSINESS STRUCTURES IN THE MARKET
OF BUSINESS PROJECTS, E-COMMERCE AND PUBLIC PROCUREMENT..... **15**

Taras Butkevych
MODERN THREATS TO THE FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE..... **22**

Nataliia Hurina, Dmytro Hurin
INCOME OF COMMERCIAL ENTERPRISES: PROBLEM ASPECTS
OF SUBSTANCE AND CLASSIFICATION FOR MANAGEMENT **27**

Nadiia Davydenko, Anna Lisovska
FOREIGN EXPERIENCE OF PUBLIC DEBT MANAGEMENT
AND POSSIBILITIES OF ITS ADAPTATION IN UKRAINE..... **32**

Denys Zakharov
ECONOMIC ADVANTAGES OF THE SIMULATION
OF TRANSPORT CORRIDORS IN THE VISSIM AND VISUM SYSTEMS..... **38**

Olga Ivanyshyna, Yuliia Bratunets, Lyudmila Demidenko
ASSESSMENT OF THE INFORMATIONAL-CONSULTATIVE ACTIVITY
STATUS OF TAX AUTHORITIES..... **42**

Volodymyr Ivankov
CLASSIFICATION COHERENCE OF THE CONCEPT "LOSS"..... **48**

Viktor Karbivskiy
MODERN APPROACHES TO THE DEFINITION
OF "FINANCIAL SECURITY ENTERPRISES"..... **53**

Olena Kolisyk, Olena Mazurok
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS
OF INVENTORY MANAGEMENT..... **58**

Olena Kolisyk, Olena Mazurok
ANALYSIS OF THE STATE OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITIES
OF AN ENTERPRISE IN THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY..... **65**

Olena Kolisnyk, Anastasiia Romaniuk, Mariia Kornyk
TAXONOMY UA IXBRL: DISPLAY OF LEASE..... **72**

Volodymyr Metelytsia
SUSTAINABILITY REPORTING AS A TOOL FOR ATTRACTING INVESTMENTS
FOR THE GREEN RECONSTRUCTION OF UKRAINE'S AGRIBUSINESS..... **78**

Sofiia Podyk
PRINCIPLES, FUNCTIONS AND ELEMENTS OF THE FINANCIAL
MECHANISM OF AGRICULTURAL ENTERPRISES..... **84**

Oksana Riabchuk, Kateryna Saliamon-Mikhieieva
THE ROLE AND IMPORTANCE OF CUSTOMS CONTROL
AS A TOOL TO COUNTERACT THE SHADOW ECONOMY..... **88**

Olena Sereda
ANALYSIS OF FINANCIAL SUPPORT
OF THE SOCIAL SPHERE IN UKRAINE..... **94**

Maryna Skoryk, Ivan Kharchenko
ASSESSMENT OF BUDGET SECURITY OF UKRAINE
AND BUDGET POLICY MEASURES TO STRENGTHEN IT..... **99**

Sviatoslav Khimich
APPLICATION OF SWOT ANALYSIS: A TOOL FOR ASSESSING
THE LEVEL OF DIGITAL TRANSFORMATION
OF INDUSTRIAL ENTERPRISES..... **104**

Olesia Khokhuliak
GLOBAL EXPERIENCE OF STRATEGIC PLANNING
FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES..... **108**

Alina Chaikina, Yuliia Perederii
APPLYING INFORMATION TECHNOLOGIES
IN BUILDING AN ANTI-CRISIS MANAGEMENT MODEL
AT THE ENTERPRISE..... **112**

Karyna Vlasiuk
MODERN EXAMPLES OF MANAGEMENT OF THE ACTIVITIES
OF ENTERPRISES OF THE HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS
BASED ON DIGITALIZATION..... **118**

УДК 657.3
JEL G24, O31
DOI 10.32782/2786-8273/2023-3-12

Колісник О.П.
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри обліку та консалтингу,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1755-5638
Olena Kolisnyk
State Tax University

Романюк А.П.
здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3419-7249
Anastasiia Romaniuk
State Tax University

Корник М.І.
здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6906-610X
Mariia Kornyk
State Tax University

ТАКСОНОМІЯ UA iXBRL: ВІДОБРАЖЕННЯ ОРЕНДИ

TAXONOMY UA iXBRL: DISPLAY OF LEASE

Анотація. *Тема впровадження таксономії МСФЗ та подання фінансової звітності у форматі iXBRL являється однією з найактуальніших протягом останніх років. Існує безліч матеріалів, доступних як на офіційному сайті frs.gov.ua, так і на інших, щодо цього процесу, але все ж таки питань залишається багато. Відтак, у цій статті ми розглянемо актуальне питання відображення операцій з оренди в примітках відповідно до таксономії МСФЗ. Таксономічна примітка 832610 – «Оренда» є ключовим елементом у структурі фінансової звітності, який надає детальні вказівки щодо відображення операцій з оренди відповідно до стандартів МСФЗ. Даний елемент дозволяє учасникам ринку точно та систематично визначати та класифікувати орендні угоди, забезпечуючи єдність інтерпретації. Також він розкриває ключові аспекти, такі як об'єднання фінансової та операційної оренди для орендарів та розділення для орендодавців, відповідно до вимог МСФЗ 16. Особливий акцент робиться на необхідності чіткого відображення активів у формі права користування орендаря та зобов'язань з оренди у форматі, який забезпечує зручність аналізу та порівняння даних. Адже використання орендних операцій у теперішніх умовах економічних перетворень допомагає розв'язати проблеми нестачі капіталу та відсутності конкурентоспроможної техніки сучасного покоління. Ознаки ефективності використання механізму орендних операцій проявляються в стабільності зростання вітчизняного ринку орендних послуг. Відповідно представлено процедуру відображення активів у формі права користування орендарем та зобов'язань з оренди та їх розкриття у форматі iXBRL.*

Ключові слова: *МСФЗ, таксономія, звітність, фінансова оренда, оперативна оренда, iXBRL.*

Abstract. Introduction. *The imperative of implementing the IFRS Taxonomy and presenting financial statements in iXBRL format has gained considerable prominence in recent years. Despite the wealth of available resources, including the official website frs.gov.ua, numerous unresolved questions persist, necessitating a focused exploration. This article addresses a pressing concern – the accurate reflection of lease transactions in footnotes in alignment with the IFRS Taxonomy.* ***Purpose.*** *The primary purpose of this article is to provide comprehensive insights into the intricate process of representing lease transactions in financial reporting. Specifically, the focus is on Taxonomic Note 832610 – "Lease", a pivotal element within the financial reporting structure. This note offers detailed guidance on adhering to IFRS standards, enabling market participants to precisely define and classify lease agreements, fostering unity of interpretation.* ***Methods.*** *To achieve the defined purpose, this article employs a methodical approach. It delves into the intricacies of Taxonomic Note 832610, outlining its key provisions and elucidating how it facilitates a systematic classification of lease agreements. The methods employed include an in-depth analysis of IFRS 16 requirements, emphasizing the amalgamation of financial and operating leases for lessees and the segregation for lessors.* ***Results.*** *The results of this exploration reveal the pivotal role played by Taxonomic Note 832610 in enhancing the clarity and accuracy of financial reporting related to lease transactions. It sheds light on the meticulous representation of assets, emphasizing the format conducive to data analysis and comparison.* ***Conclusion.*** *In conclusion, this article underscores the significance of the IFRS Taxonomy and iXBRL format in contemporary financial reporting. By focusing on the specific case of lease transactions, it highlights the critical guidance provided by Taxonomic Note 832610. The article concludes that in the current economic landscape, leveraging lease transactions strategically can effectively address*

© Колісник О.П., Романюк А.П., Корник М.І., 2023

capital shortages and the lack of modern equipment. The outlined procedure for representing assets and their disclosures in iXBRL format stands as a practical guide for market participants navigating the complexities of financial reporting in the evolving business environment.

Keywords: *IFRS, taxonomy, reporting, financial lease, operating lease, iXBRL.*

Постановка проблеми. Основна проблема полягає у необхідності стандартизації та прозорості відображення операцій з оренди у фінансовій звітності, у відповідності до змінюваних нормативних рамок та забезпеченні точності та порівняльності фінансових відомостей. Додаткову складність становить необхідність чіткого відображення активів у формі права користування орендаря та зобов'язань з оренди у форматі, який не лише відповідає вимогам стандартів МСФЗ, а й сприяє ефективному аналізу та порівнянню даних. З огляду на важливість цих проблем, стаття намагається зазначити процедурний підхід до відображення активів у формі права користування орендаря та зобов'язань з оренди, зокрема їх узгодження у форматі iXBRL.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання неминучості й перспективності застосування формату XBRL у створенні й передаванні електронної фінансової інформації широко розглядаються на сторінках наукових та практичних періодичних видань. Зокрема теоретичні засади впровадження технології XBRL описані у працях таких науковців, як О. Петрик, Н. Гудзенко, Н. Коваль, Т. Плахтій [1], Т. Єфіменко, О. Вакун, М. Городиський, І. Грабчук, Б. Соловйов. Про переваги застосування звітності у форматі XBRL наголошували у своїх статтях О. Коробань [2], А. Мелащенко. Однак низка окремих питань, які стосуються практичних аспектів подання електронної звітності відповідно до таксономії МСФЗ, залишаються не вирішеними й потребують подальшого вивчення.

Метою статті є відображення орендних операцій у фінансовій звітності за МСФЗ і відповідно у форматі Таксономії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки підприємства працюють у всьому світі, існує потреба в стандартизованій системі фінансової звітності. Таксономія МСФЗ забезпечує спільну мову для фінансової звітності, яка сприяє узгодженості та порівнянності як в Україні, так і за кордоном. Це надзвичайно важливо для інвесторів, аналітиків та інших зацікавлених сторін, яким потрібно оцінити та порівняти фінансові показники компаній, що працюють у різних юрисдикціях.

Таксономія МСФЗ розроблена для використання з розширеною мовою бізнес-звітності (XBRL), яка забезпечує електронний обмін та аналіз фінансової інформації. Це підвищує ефективність процесів фінансової звітності, зменшує ризик помилок і дозволяє більш автоматизовано та точно аналізувати фінансові дані. Таксономія покращує прозорість фінансової звітності, надаючи структурований і стандартизований спосіб подання фінансової інформації. Ця прозорість безумовно важлива для зміцнення довіри між інвесторами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами, а також допомагає зменшити інформаційну асиметрію між підприємствами та зацікавленими сторонами, сприяючи створенню більш проінформованого та ефективного ринку капіталу [4].

Запровадження таксономії може бути складним, і компаніям і спеціалістам з бухгалтерського обліку може знадобитися додаткове навчання для переходу на такий формат звітування. Окрім того перехід на звітування за Таксономією може включати певні витрати, такі як: установка програмного забезпечення, навчання кадрів, оновлення системи або ж купівля послуг по складанню такої звітності. Для малих та середніх підприємств (МСП) такі витрати можуть виявитись обтяжливими.

Хоча таксономія МСФЗ націлена на ясність, все ще існує ймовірність неправильного тлумачення певних елементів, особливо у випадках, коли стандарти забезпечують гнучкість або потребують використання професійного судження. Це може призвести до неузгодженості у звітності.

Таксономія МСФЗ складається з кількох ключових компонентів, призначених для полегшення електронного звітування фінансової інформації структурованим і стандартизованим способом. Основні компоненти зображено на рисунку 1.

Ці компоненти працюють разом, щоб створити комплексну структуру електронної фінансової звітності, гарантуючи, що компанії можуть узгоджено та точно представляти свою фінансову інформацію відповідно до стандартів МСФЗ.

В Україні, суб'єкти господарювання, що перейшли на облік і звітування за міжнародними стандартами зобов'язанні складати і подавати звітність відповідно до вимог Таксономії МСФЗ починаючи з річної звітності за 2020 рік. Ця вимога вступила в дію наприкінці 2021 року, що зумовило необхідність трансформації вже опублікованої, затвердженої аудиторами фінансової звітності за 2020 рік та квартали 2021 року у формат ХБРЛ. Саме на цьому етапі виникають труднощі у бухгалтерів, оскільки опублікована звітність хоч і складена згідно вимог МСФЗ, все ж має певну довільну форму в частині приміток, розкриття наводяться виходячи із суттєвості, професійного судження та особливостей діяльності підприємства. А Таксономія має чітко визначені елементи, що вимагають розкриття відповідно до конкретного пункту стандарту, який може або чітко встановлювати вимоги до розкриття, або бути узагальненим, що потребує застосування професійного судження бухгалтера.

Окрім того, Таксономія щорічно оновлюється, і не завжди такі вдосконалення спрощують роботу бухгалтерам. Наприклад, в Таксономії 2020 року в примітці 800100 в складі Основних засобів був рядок «Основні засоби в статусі операційної оренди». В даному рядку розкривалась інформація згідно адаптації таксономії під українське законодавство, тобто орендодавець відображав загальну суму активів, що знаходились в оренді і потім в примітці 822100 «Основні засоби» інформація про такі активи розкривалась в таблицях В по групам основних засобів, з поділом на основні засоби, що є і не є предметом операційної оренди. Таке представлення інформації було зрозумілим і зручним, і існувала велика ймовірність, що всі суб'єкти звітування покажуть цю інформацію вірно.

В Таксономії 2021 року цей рядок з примітки 800100 прибрали. Тепер, орендодавцю активи, що зна-

Рис. 1. Основні компоненти Таксономії

Джерело: розроблено авторами

ходяться в оренді потрібно показувати разом з тією групою основних засобів, до якої вони відносяться. І потім в примітці 822100 «Основні засоби» в таблицях А показується загальна сума ОЗ, а далі в таблицях В розкривається окремо яка сума ОЗ знаходиться в операційній оренді, а яка ні. Таке оновлення ускладнює достовірне порівняння звітності 2020 та 2021 років, особливо, якщо суб'єкт звітування не заповнював примітку ОЗ. А така ситуація цілком ймовірна у проміжних звітах, оскільки за МСБО 34 дозволено складати як повний так і скорочений пакет звітності (основні форми та деякі пояснювальні примітки).

Згідно МСФЗ відображення інформації про результат обліку орендних операцій у фінансовій звітності відображаються у примітках «Активи у формі права користування» – де розкривається інформація про первісну вартість, накопичену амортизацію та чисту балансову вартість активів, що орендуються на звітну дату (див. табл. 1).

Нерідко, такі активи можна зустріти у складі примітки про Основні засоби, особливо якщо це ремонти або покрашення орендних активів.

І відповідно, якщо суб'єкт звітування має орендований актив, в нього виникають зобов'язання по цьому активу, поточні та довгострокові, які відображаються у примітці «Зобов'язання з оренди».

Також згідно МСФЗ 16 [3] орендар розкриває у примітках до фінансової звітності інформацію при короткостроковій оренду (до 12 міс), які визнані у прибутку або збитку у формі таблиці 3 наведеної нижче.

В Таксономії активи у формі права користування та зобов'язання з оренди розкриваються у примітці 832610 «Оренда». Ця примітка містить розкриття згідно МСФЗ 16 [3] і підходить для розкриття інформації про оренду з боку орендаря та операційну і фінансову оренду з боку орендодавця. Розкриття оренди з боку орендаря у форматі Таксономії UA iXBRL представлено на рисунках 2-4.

Під час трансформації приміток до звітності у формат Таксономії UA iXBRL можуть виникати суперечення з приводу відображення тієї чи іншої інформації через відсутність чітких вимог чи певної затвердженої

Таблиця 1

Відображення Активів у формі права користування у примітках до фінансової звітності за МСФЗ

	Право оренди будівель	Право оренди автомобілів	Право оренди офісного обладнання	Разом
Первісна вартість				
на 01 січня 2020	**121 582**	**4 934**	**4 720**	**131 236**
Надходження	90 570	15 766	3 696	110 032
Вибуття	-24 089	-3 832	-302	-28 223
Переміщення	2 488	-	-883	1 605
на 31 грудня 2020	**190 551**	**16 868**	**7 231**	**214 650**
Надходження	100 474	1 912	410	102 796
Вибуття	-45 528	-5 059	-1 806	-52 393
Переміщення	-13 283	-67	4	-13 346
на 31 грудня 2021	**232 214**	**13 654**	**5 839**	**251 707**
Накопичена амортизація				
на 01 січня 2020	**-**	**-**	**-**	**-**
Амортизаційні відрахування	-78 242	-5 944	-2 455	-86 641
Вибуття	16 733	1 629	251	18 613
на 31 грудня 2020	**-61 509**	**-4 315**	**-2 204**	**-68 028**
Амортизаційні відрахування	-84 188	-8 211	-1 935	-94 334
Вибуття	41 601	3 415	1 805	46 821
на 31 грудня 2021	**-104 096**	**-9 111**	**-2 334**	**-115 541**
Балансова вартість				
на 01 січня 2020	**121 582**	**4 934**	**4 720**	**131 236**
на 31 грудня 2020	**129 042**	**12 553**	**5 027**	**146 622**
на 31 грудня 2021	**128 118**	**4 543**	**3 505**	**136 166**

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 2

Відображення Зобов'язань з оренди у примітках до фінансової звітності за МСФЗ

Період	**Борг на початок періоду**	**Придбання зобов'язань**	**Модифікація**	**Припинення зобов'язань**	**Відсоткові витрати**	**Сплачено**	**Борг на кінець періоду**
2020	**140 737**	**110 032**	**1 605**	**-11 179**	**18 948**	**-104 849**	**155 293**
в т.ч. поточна частина	78 029						79 431
в т.ч. довгострокова частина	62 708						75 862
Період	**Борг на початок періоду**	**Придбання зобов'язань**	**Модифікація**	**Припинення зобов'язань**	**Відсоткові витрати**	**Сплачено**	**Борг на кінець періоду**
2021	**155 293**	**102 797**	**-13 347**	**-38 289**	**21 598**	**-80 609**	**147 443**
в т.ч. поточна частина	79 431						81 824
в т.ч. довгострокова частина	75 862						65 619

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 3

Відображення інформацію при короткостроковому оренду у примітках за МСФЗ

	2021	**2020**
Включені в собівартість реалізації, адміністративні чи збутові витрати:		
Витрати на амортизацію активів з права користування	94 334	86 641
Витрати на короткострокову оренду та пов'язану з орендою малоцінних активів	7 925	20 433
Включені у фінансові витрати:		
Процентні витрати за орендними зобов'язаннями	21 598	18 948
Загальна сума, визнана у прибутку чи збитку	**123 857**	**126 022**

Джерело: розроблено авторами

Активи з права користування

тис. грн

	На кінець звітного періоду	**На початок звітного періоду**
Активи з права користування, які не відповідають визначенню інвестиційної нерухомості	136,166	146,622

Опис статей звіту про фінансовий стан, які включають активи з права користування
Активи з права користування включено до статті Звіту про фінансовий стан: Основні засоби.

	Будівлі		**Земля та будівлі**		**Автомобілі**	
	Поточний	**Порівняльний**	**Поточний**	**Порівняльний**	**Поточний**	**Порівняльний**
Розкриття кількісної інформації про активи з права користування						
Амортизація, активи з права користування	84,188	78,242	84,188	78,242	8,211	5,944
Активи з права користування на кінець періоду	128,118	129,042	128,118	129,042	4,543	12,553

	Транспортні засоби		**Офісне обладнання**		**Основні засоби**	
	Поточний	**Порівняльний**	**Поточний**	**Порівняльний**	**Поточний**	**Порівняльний**
Розкриття кількісної інформації про активи з права користування						
Амортизація, активи з права користування	8,211	5,944	1,935	2,455	94,334	86,641
Активи з права користування на кінець періоду	4,543	12,553	3,505	5,027	136,166	146,622

Рис. 2. Відображення активів з права користування в примітці 832610

Джерело: складено авторами на основі даних таблиці 1

Орендні зобов'язання

тис. грн

	На кінець звітного періоду	**На початок звітного періоду**
Поточні зобов'язання за орендою	81,824	79,431
Непоточні орендні зобов'язання	65,619	75,862
Орендні зобов'язання	**147,443**	**155,293**

Опис статей звіту про фінансовий стан, які включають зобов'язання за орендою

Зобов'язання за договорами оренди включено до статей Звіту про фінансовий стан: Інші непоточні фінансові зобов'язання, Інші поточні фінансові зобов'язання.

Рис. 3. Відображення орендних зобов’язань в примітці 832610

Джерело: складено авторами на основі даних таблиці 2

тис. грн

	Поточний звітний період	**Порівняльний звітний період**
Розкриття іншої кількісної інформації про оренду для орендаря		
Процентні витрати за орендними зобов'язаннями	21,598	18,948
Витрати, пов'язані з орендою малоцінних активів, до яких застосовано звільнення від визнання	7,925	20,433
Вибуття грошових коштів за договорами оренди	80,609	104,849
Приріст активів з права користування	102,796	110,032

Рис. 4. Відображення іншої інформації про оренду в примітці 832610

Джерело: складено авторами на основі даних таблиць 1 та 3

методології. Однак, кожний компонент в Таксономії має визначений формат розкриття: текст, дата, додатні чи від'ємні грошові суми, грошова сума в періоді чи на кінець періоду, за дебетом чи за кредитом. Наприклад, рядок «Амортизація, активи з права користування» з рис. 5 – може виникнути питання, яку саме суму потрібно відображати в цій статті – нараховану амортизацію за період чи амортизацію на 31.12.2021. Звертаючи увагу на формат для цієї статті можна чітко визначити, що правильним буде внесення саме нарахованої амортизації за період, оскільки формат має наступне формулювання: «X duration», що означає грошова сума з додатним знаком за період.

Висновки. Підсумовуючи, запровадження таксономії МСФЗ у сучасному світі відповідає потребам у глобальній стандартизації, полегшує електронну звітність та аналіз даних, покращує прозорість, адаптується до технологічних змін, сприяє дотриманню нормативних вимог і покращує зв'язок між підприємствами та зацікавленими сторонами. Таким чином, у той час як Таксономія МСФЗ приносить ряд переваг, таких як глобальна стандартизація та підвищена прозорість, існують проблеми, пов'язані зі складністю, витратами на впровадження, можливістю неправильного тлумачення, необхідністю регулярних оновлень і залежністю від технологій. Загальний вплив залежить від того, наскільки добре компанії орієнтуються та вирішують ці проблеми під час прийняття таксономії. Успішне впровадження Таксономії МСФЗ залежить від наявності та надійності технології. Компанії потребують доступу до відповідного програмного забезпечення та інфраструктури для ефективної звітності XBRL.

Бібліографічний список:

1. Гудзенко Н.М., Коваль Н.І., Плахтій Т.Ф. Вплив інформаційних потреб користувачів на структуру та наповнення фінансової звітності. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 5. С. 102–113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_ 2018_5_10

2. Коробань О.В. Переваги використання мови XBRL при обробці фінансової звітності. URL: http://www.sworld.com.ua/konfer35/657.pdf

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда» (переклад українською мовою – 2022 рік). Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AH-compressed1.pdf (дата звернення: 15.11.2023).

4. Ольшанська М., Новоставська І. Вплив класифікації оренди на відображення її в обліку і фінансовій звітності. *Наукові інновації та передові технології.* 2022. № 6(8). С. 392–404. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/1708/1706

5. Хома С., Чучук Ю., Савчук Т., Степанюк О. Таксономія фінансової звітності за міжнародними стандартами: практичні аспекти. *Галицький економічний вісник.* 2020. № 6 (67). URL: https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/67/917.pdf

References:

1. Hudzenko N. M., Koval' N. I., Plakhtiy T. F. (2018) Vplyv informatsiynykh potreb korystuvachiv na strukturu ta napovnennya finansovoyi zvitnosti. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky*, no. 5, pp. 102–113. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2018_5_10 (in Ukrainian)

2. Koroban' O. V. Perevahy vykorystannya movy XBRL pry obrobtsi finansovoyi zvitnosti. Available at: http://www.sworld.com.ua/konfer35/657.pdf (in Ukrainian)

3. Ministry of Finance of Ukraine (2022) "International Financial Reporting Standard 16 "Leases". Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AHcompressed-1.pdf (accessed November 15, 2023).

4. Olshanska M., Novostavska I. (2022) Influence of lease classification on its display in accounting and financial reporting. *Scientific innovations and advanced technologie,* no. 6(8), pp. 392–404. Available at: http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/1708/1706

5. Khoma S., Chuchuk Yu., Savchuk T., Stepaniuk O. (2020) Taxonomy of financial reporting according to international standards: practical aspects. *Galician Economic Herald*, no. 6 (67). Available at: https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/67/917.pdf

Стаття надійшла до редакції 30.11.2023